

Въведение

*Който мисли, че е успял да каже нещо ново,
не е чел достатъчно.*

Към читателя

В живота трябва да си не само умен, но и мъдър... Удивлението – това е изкуството на мъдростта. Стремещт към съвършенство не е бягство, не е по-лесният път, защото духовната работа е тежка. Ала като изследваме нещата със сериозно постоянство, можем да станем по-мъдри. Тази книга помага да прозрем истинската същност на нещата.

Мъдрост за всеки ден – това е добре познат жанр. Не е лесно да прочиташ всеки ден по една страница мъдрост, още по-малко пък да размишляваш върху нея по самовглъбен начин, камо ли да я усвоиш. Мисли и мнения, данни и факти, прозрения и поучителни диалози се редуват на тези страници в очакване на читателя. Този пътеводител не само обяснява, но и спомага да придобием опит. Придружава ни в продължение на една година, ала още по-добре е, ако ние го проследяваме с упорито постоянство всеки ден.

Всъщност това дори не е прелистване на страниците на книга, а вървене през обширен духовен лабиринт с множество разклонения. Надясно и наляво, напред и обратно, нагоре и надолу криволича лабиринтът в пространството. Като пътешественици в него на всеки завой ни очакват нови и нови преживявания, приятни или пък сурови прозрения. Можем да срещнем както страховити сенки, така и ярко възнобение. Като преодоляваме себе си, понякога по-слабата ни същност мъничко загива, но точно това ни помага да се възродим духовно.

Това, което ние, странстващите из лабиринта, можем да очакваме, е разпознаването на сходствата между различните светогледи, нещо повече – за множеството разнородни мнения ще съзрем истината и мъдростта на всемира. По-висшият синтез е въпрос на виждане на същността на нещата. Духовното съкровище, смятано за изгубено, може да бъде открито чрез ориентация и разбиране, чрез познаване на фактите и чрез размишление. Информацията и трансформацията, личното съприкосновение, съзвучанието и преживяването неусетно ни доближават до пълнотата. Защото, който копнее дълбоко, ще намери вода.

За да постигне истински духовен напредък, човек трябва да премине през подобни задачи, борби и прекеждия в собствения си живот. В този лабиринт обаче благодарение на подкрепящата духовна среда расте не ужасът от отчуждението, а мъдрата прозорливост; вместо страховете се множат осъзнаванията. Когато илюзиите се разсеят, целта става по-ясна. Навярно входът на този лабиринт е отсам, но изходът му е оттамък. По пътя стигаме до самите себе си.

Една година – като цял един живот... Пролетният къл е самата младост със своята свежест и невинност. Жежкото лято е младината на живота със своето съзряване и сияние. Есента е плодородно изобилие със своята пълнота и подготовка; а зимата с уединението и тишината си е снежно-бялата филтрирана чистота. Не времето минава, а ние съзряваме.

Редуват се дни и нощи, лета и зими, минават сезони и години, но има нещо, което никога не се променя... Наблюдателят не се променя и преживяното не се променя. Двете са свързани от предмета на преживяването. Наблюдателят е личността, духовната личност; преживяването е действие на разума и интуитивните умения. А предмет на преживяването е мистерията на самия живот. Пък животът е твърде голямо чудо, та да го обясниш с няколко плоски теории...

Който търси себе си и душевно спокойствие, е попаднал на правилното място. Който търси практическа житейска мъдрост и далечни перспективи, е на правилното място. Който търси пътя към другите в себе си, е на правилното място и който търси трайното вместо преходното, също е на правилното място. Това ръководство ще им бъде полезно. Глупецът тръгва на път без пукната пара, ала пристига накрая като богат мъдрец, прозрял по време на пътуването какви съкровища притежава.

Съвети за ползване

В процеса на познанието могат да се разграничат два основни метода. Единият се опира на наблюдението; той е емпиричен, може да се нарече дори обективен метод, когато наблюдателят се поставя извън наблюда-

ваното явление и прави измерими обосновани констатации. Другият е феноменологичният метод, когато наблюдателят се поставя в ситуацията и се опитва да стигне до осезаеми интуитивни прозрения чрез вътрешни преживявания. Ако първият метод е *обективен*, то вторият има *субективен* характер.

Лабиринтът е една от подходящите метафори за човешкия живот. Той има начало и край, криволичещ дълго, изпълнен е с обрати, често съблазнява с резултати, които по-късно се оказват просто илюзия, но в крайна сметка има изход от него. Не можеш да се изгубиш в лабиринта. Трябва да вървиш само напред и рано или късно ще излезеш от него.

От обективна гледна точка за лабиринта могат да се кажат много неща: можем да говорим за неговата структура, за неговата дължина, за неговите исторически традиции и предпоставки, за символичното му значение. Но ако го разгледаме само на теория, никога няма да разберем – нещо повече, никога няма да изпитаем на собствен гръб – колко изгубен се чувства човек на всеки завой, до какви прозрения достига насред лабиринта и колко измамна е надеждата, че е само на няколко крачки от изхода, когато трябва да извърви още стотици стъпки. За тази цел трябва да навлезем в истинския лабиринт, да преживеем мистерията на дългите криволичещи коридори, да почувстваме как устременият нагоре път видоизменя пространството, разстила времето и променя човека.

Тази книга е многоизмерен духовен лабиринт. Привидно е сбор от увлекателни размишления, но е много повече от това. Привидно прилича на календарна колекция от мъдрости, но е много повече от това. Привидно изглежда като поредица от дати, заглавия и мисли, но е повече и от това. Преминаването през този лабиринт е истински феноменологичен експеримент, в който самите ние сме обектът на наблюдение, ала същевременно сме и негов субект. Текстове са просто инструменти за прозренията, датите са просто опорни точки за напредъка.

Съществуват безброй произведения, които изреждат мъдростите на великите мислители или на многовековните духовни традиции, като ги разпределят за всеки ден от годината. Несъмнено е поучително да се разсъждава върху тези мисли, но в настоящия случай става дума за повече от това. Текстове образуват последователна система, редят се на няколко пласта един след друг и наред с хоризонталните връзки образуват и вертикална мрежа. Видимата времева структура на датите и пространствената структура на редуващите се текстове се допълват от още едно духовно измерение, в което интензивността на темите, информативността на текстовете или пък тъкмо интроспективният им диапазон образуват скрити свързващи канали помежду си.

В този лабиринт има два пътя по дванадесет сегмента. Първата система е последователността от зодиакални знаци, която разделя годишния цикъл на дванадесет зодиакални месеца. Това е един от елементите на времевата

структура. Земните, водните, огнените и въздушните знаци съответно носят своите стихийни характеристики, които се допълват от същностните качества на кардиналните, неподвижните и променливите знаци. Така дванадесетте зодиакални месеца имат четворно деление по тройки. Сезоните също обхващат по три месеца; прави впечатление и разделението на годината на две части: между пролетното и есенното равноденствие според летния период и между есенното и пролетното равноденствие според зимния период. Освен това разграничаваме знаците от Лъв до Козирог като дневни или слънчеви, а от Водолей до Рак – като нощни или лунни.

Лятната половина отразява ли явленията на зимната половина? Изненадващо, но двете полугодия не са с еднаква продължителност. От началото на Овен (21 март) до последния ден на Дева (22 септември) изминават сто осемдесет и шест дни – това е лятното полугодие, когато видимият път на Слънцето преминава над Екватора. От друга страна, имаме сто седемдесет и девет дни от началото на знака Везни (23 септември) до последния ден на Риби (20 март) и дори включвайки високосния ден на всяка четвърта година, пак стават само сто и осемдесет.

Равноденствията представляват настоящото време, равновесието.

Поставяме пролетното равноденствие за начална точка на годишния цикъл, тъй като това е началото на първия знак от зодиакалния кръг, първият ден на астрономическата пролет – непроменливият ден, необходим за изчисляването на Великден. (Пролетното равноденствие се мени заради прецесионното движение на Земята и настъпва астрономически на 20 март през XXI век, а от 2048 г. дори на 19 март, но при съставянето на тази книга това не е взето под внимание).

Пролетното равноденствие може да се разглежда и като начало на символичния житейски път, когато човек приема тяло от непроявеното и идва на този свят. Отделно внимание заслужава отношението между деветмесечния период на човешката бременност и дванадесетте месеца на целия годишен цикъл.

Ако разглеждаме първия зодиакален знак, Овен, като митичното начало на човешкия път в живота, то деветте месеца на вътреутробното съществуване се редят между два огнени знака – Овен и Стрелец – в продължение на три тримесечия. Интересното при тези три периода е, че в първата фаза – трите месеца на Овен, Телец и Близнаци – няма воден знак, във второто тримесечие – Рак, Лъв и Дева – няма въздушен знак, докато в третото тримесечие – Везни, Скорпион и Стрелец – липсва земният елемент. Само огненият елемент съпътства плода през цялата бременност.

От друга страна, оставащите от годишния цикъл три месеца – Козирог, Водолей и Риби – възползват именно липсващите дотогава елементи – земя, въздух и вода, предавайки ги на детето сякаш след раждането. Следо-

вателно тези три месеца са фазата на външно придобиване на природата земя – въздух – вода, когато човек приема цялост и става почти свръхчовек, като следва завършеността на всичките дванадесет месеца от целия годишен цикъл. На практическо ниво периодът Козирог – Водолей – Риби бележи трите златни месеца след раждането.

Освен равенствата важна роля играят и слънцестоенията.

Дните непосредствено преди и след самото зимно слънцестоене – общо три дни – са най-тъмният период на годината, с най-кратките дни и най-дългите нощи, нещо като свръхлипса на светлина. Това е времето, когато Слънцето е в най-ниската си точка и докосва Тропика на Козирога. Зимното слънцестоене е възплащение на миналото, както и период, посветен на паметта на предците. Но точно тогава орбитата на Слънцето се обръща на север и по тази причина зимното слънцестоене поставя началото на пътя на боговете, тоест започва движението на Слънцето в северна посока, което се счита за благоприятен период.

Лятното слънцестоене, от друга страна, е времето на най-дългия ден и най-късата нощ. Тогава обаче Слънцето тръгва на обратно от най-високата северна точка, Тропика на Рака. Това е началото на пътя на предците, началото на движението на слънчевата орбита в южна посока.

В допълнение към зодиакалния кръг втората дванадесеторна система е разделението по тематични кръгове, вариращи от универсална философия до разговори с учители:

1. универсална мъдрост, философия	7. красота, любов, изкуство, баланс
2. йога, индийска традиция	8. числа, елементи, позитивни науки
3. традиции, религии, духовни пътища	9. примери от природата
4. мистика, интуиция, възношение	10. себепознание, самоосъзнаване, индивидуално развитие
5. светоглед, трансформация, духовност	11. човешки отношения, човешки особености
6. свобода, робство, просветление	12. разговори с учител, майстор и ученик

Наред с тази подробна класификация се появяват три по-общирни категории: съществуване, съзнание и щастие.

Съществуване

Истината съществува – заявяват философията и мъдростта. Това е екзистенциалният принцип. Тук могат да бъдат изброени фактите за детайлното обучение, знанието, съответствието на данните и духов-

ността. Философията представя както реалността, така и ограниченията. Първата, или по-малката мистерия, принадлежи на този принцип – когато вместо фактите от външния свят по-важна става реалността на духовните ценности. Сред духовните практики към този принцип спада медитацията.

Съзнание

Съзнанието служи за разпознаване на истината и е средство за реализиране на фактите, изложени от философията. Освен разбиране то дава възможност и за преживяване, води до много по-дълбоки осъзнавания от обикновеното интелектуално проумяване. Съзнанието разкрива нравствената отговорност на съществуването и може да бъде идентифицирано с по-голямата мистерия – напредването към центъра. Сред духовните феномени тук спада откровението, когато благодарение на духовните си практики достигаме до осъзнавания.

Щастие

Щастието е нивото на красотата, поради което принадлежи на изкуството, естетиката и хармонията, произтичаща от пълнотата. Това не означава чувствени наслади, а духовна удовлетвореност, блаженство. Тази е третата, или последната мистерия – когато след смяната на посоката и напредването към центъра човек най-сетне достига целта и се издига на по-високо ниво. Сред духовните практики към тази категория спада обожанието, когато придобитите прозрения насърчават човека да бъде активен и да практикува доброто.

Тези три духовни направления могат да бъдат открити в текстовете. Можем да кажем, че всеки един текст говори за философията и насърчава практиката, но също така можем да кажем, че всеки един текст ни учи на себепознание. Саморефлексията, нуждата от индивидуално развитие и практиката на себепознанието преминават през цялата книга като червена нишка. Принциплът на знанието ни придружава до най-долната точка, до най-дълбоките кътчета на мрака. А осъзнаването често извират от дълбините и ни издига до най-високите нива – затова то е човешко, съвсем човешко.

Можем също да кажем, че съществуването, съзнанието и щастието; или теорията, практиката и осъзнаването; или разбирането, осъществяването и преживяването се гонят в текстовете като мотивите на барокова fuga.

Подборът и класификацията на текстовете следват специални модели. На пръв поглед календарните дни се редят един след друг, но можем да открием и принципите на скрита подредба. Нека не забравяме, че се движим в триизмерен духовен лабиринт, в който между отделните текстове може да има връзки и препратки във всяка една посока! Например проектираните

една върху друга диаграми на триъгълниците, образувани от огнените и водните знаци на зодиака, подреждат текстове, свързани с елементите в техните пресечни и кулминационни точки, а избрани теореми от старогръцката философия откриваме по контура на севетлъчевата звезда. Големият херметичен печат съдържа серията от числата и т.н.

Покрай фактическите и преднамерените свързващи мрежи между текстовете са възможни и интуитивни връзки, базирани на асоциации и лични прозрения. Нека това бъде откритие на самия практикуващ изследовател, бродещ из лабиринта. Някои теми и тематични групи се завръщат многократно, тъй като целта не е даден въпрос да бъде изчерпан изцяло наведнъж. По този начин се осъществява вертикалното сегментиране на темите, защото, ако следващия път същият въпрос бъде погледнат по интензивен и по-задълбочен анализ или ако самите ние сме станали по-разбиращи, по-задълбочени изследователи, тогава могат да се разкрият нови перспективи и дори същите изречения ще означават много повече.

Митичното пресмятане на времето отброява дванадесет месеца и триста и шестдесет дни, докато действителното часово време отброява триста шестдесет и пет дни, като от време на време се нуждае от корекция чрез въвеждането на високосния ден. Разликата между броя на дните в митичния и в действителния календар, между 360 и 366, е шест, защото се взема предвид и високосният ден – поради това шест текста заемат отличително място.

Пролетните, летните, есенните и зимните месеци на митичния календар представляват традиционната времева последователност по отношение на миналото, настоящето и бъдещето, докато останалите дни показват една четвърта времева фаза – вечното време. Сезоните са разделени според зодиакалните знаци, но останалите шест дни са универсални, сбор от елементните характеристики на зодиакалните знаци, и представят безвремието.

Как да преборим този духовен лабиринт?

Най-простият, но същевременно и изискващ най-голямо постоянство метод е да се следва редът на дните – по една мъдрост за всеки ден. Това не изглежда сложно, но последователното му осъществяване изисква изключително постоянство. Не си заслужава да се пропуска или прескача текст, почти невъзможно е пропускът да се навакса. Съзерцанието трябва да е част от дневния ни режим, в продължение на една година всеки ден трябва да отделяме необходимото време и внимание на това съзерцание. Какво можем да очакваме в замяна на подобно усърдно практикуване? Може би няма да забележим ярки външни промени у себе си, но със сигурност от духовния лабиринт ще излезе различен човек от този, който е влязъл преди година.

По време на пътешествието можем да разсъждаваме и за начина си на мислене – нещо, което иначе рядко правим. Наблюдението усилва способността ни да откриваме същината, а може би ще започне и онази деликатна вътрешна промяна, благодарение на която ще можем да виждаме един по-фин свят около себе си и ще сме в състояние да даваме все по-нюансирани отговори на импулсите, които ни връхлитат. Ще съумяваме по-чувствително да разпознаваме малките чудеса, разумно да избягваме всичко, което пречи на нашето развитие, и да практикуваме това, което го насърчава.

Успехът в живота изисква честност, сериозност и смелост, а като вървим из този лабиринт, можем да растем в тези добродетели.

Ако не успяваме да отделяме всеки ден внимание на нашите размисления, можем да четем текстовете и от време на време. Разсъждението за актуалния календарен ден можем да възприемем и като послание или мото за деня. Можем дори напълно да се откъснем от датите и просто наслуки да отваряме книгата или да я прелистваме свободно и като даваме път на несъществуващата случайност, да потърсим добър съвет за деня. Особено интересно може да бъде намирането и обмислянето на текста, отнасящ се до собствената ни рождена дата. Опознаването и на някого друго по този начин също може да е интересно преживяване в компания.

Ала ето един добър съвет за всички: по-малко означава повече.

Не се препоръчва четенето на няколко разсъждения наведнъж, защото всяка тема заслужава внимателен, умерен подход. Струва си да отделяме повече време и внимание на всеки текст, да бъдем нащрек за размислите си, дори да си водим бележки. Нека отдадем уважение на дадената тема и на самите себе си, защото, ако бързаме през дългите дни, кратките години ще избягат от нас.

*Свами Тиртха
Лугашто, 2022 г.*